

**T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI**

**ORTAÖĞRETİM
GÜZEL SANATLAR LİSESİ**

TÜRK DÜNYASI VE TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİ

ÖĞRETİM PROGRAMI

**TÜRKİYE YÜZYILI
MAARİF MODELİ**

2025

İÇİNDEKİLER

1. TÜRK DÜNYASI VE TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI	4
1.1. TÜRK DÜNYASI VE TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI	4
1.2. TÜRK DÜNYASI VE TÜRK İSLAM MUSİKİSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN GENEL ESASLAR	5
1.3. TÜRK DÜNYASI VE TÜRK İSLAM MUSİKİSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMA, ÖĞRENME ÇIKTISI SAYISI VE SÜRE TABLOSU	10
1.4. TÜRK DÜNYASI VE TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİ KİTAP FORMA SAYILARI VE KİTAP EBATLARI	10
1.5. TÜRK DÜNYASI VE TÜRK İSLAM MUSİKİSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	11
2. TÜRK DÜNYASI VE TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA YER ALAN TEMALAR	13

1. TÜRK DÜNYASI VE TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

1.1. TÜRK DÜNYASI VE TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMEL YAKLAŞIMI VE ÖZEL AMAÇLARI

Türk Dünyası ve Türk İslam Musikisi Dersi Öğretim Programı, Türk kültürünün barındırdığı kadim değerlerin zenginliği ve sürekliliğini yansıtan bütüncül bir eğitim anlayışıyla hazırlanmış olmakla birlikte sanatın pratik temeli üzerine inşa edilen işlevsel ve hayata dönük bir yapıya sahiptir. Bu bağlamda programın temel bileşenleri aracılığıyla öğrencilerin hem akademik, sosyal ve duygusal becerilerinin en üst düzeyde gelişimi hem de maddi ve manevi değerlerle bütünleşmiş bireyler olarak yetiştirilmeleri hedeflenmiştir. Geleneksel sanatların estetik bir değerın sürdürülmesini sağlaması ve dönemin toplumsal, dinî ve politik dinamiklerini yansıtmaya özelliği; bireyin kişisel, sosyal, entelektüel ve ahlaki açıdan bir bütün olarak gelişmesine katkı sağlar. Dolayısıyla söz konusu sanatlar kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasında geçmiş, şimdi ve gelecek arasında köprü kurulmasına yardımcı olur. Özellikle Selçuklu ve Osmanlı Dönemi'nde önemli gelişmeler gösteren bu sanatlar, kültürel belleğimizin kayıtları olarak Türk İslam estetik anlayışının özgün örneklerini sergilemektedir. Günümüzde geleneksel Türk sanatları, çağdaş sanat ve tasarım pratiklerine de ilham veren bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Beceri odaklı uygulamanın ön planda olduğu Türk Dünyası ve Türk İslam Musikisi Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin gerçek yaşamda kullanabilecekleri beceriler geliştirmeleri hedeflenmektedir. Bu süreçte öğrencilerin aktif olarak bilgiye ulaşmaları, bilgiyi anlamlı bir şekilde kullanmaları, problem çözmeleri, eleştirel düşünmeleri, iş birliği sağlamaları ve yeteneklerini keşfetmeleri ön plana çıkmaktadır.

Türk Dünyası ve Türk İslam Musikisi Dersi Öğretim Programı'nın çatısı oluşturulurken Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yer alan müzik alan becerileri, kavramsal beceriler, fiziksel beceriler, eğilimler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, erdem-değer-eylem çerçevesi ve okuryazarlık becerileri kullanılmıştır. Sanat eğitimi ile öğrencilerin sanat okuryazarı olmaları, müziğin dinamiklerini kavrayarak uygulamaya dönüştürmeleri, sanatsal açıdan zengin kültürel altyapıya sahip olmaları, iletişim ve eleştirel düşünme becerileriyle donanmaları, özgün üreticiliği üst düzeyde kullanabilmeleri ve öz güvenli bireyler olarak yetiştirmeleri amaçlanmaktadır.

Programın amacına ulaşması için gerekli alan becerileri, kavramsal beceriler, eğilimler, sosyal-duygusal beceriler, değerler, okuryazarlık becerileri ve ölçme ve değerlendirme süreçlerinin bu bileşenlerle nasıl ilişkilendirileceği ve uygulanabileceği öğrenme-öğretme uygulamaları ile somutlaştırılmıştır.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen "Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları" ile "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" esas alınarak hazırlanan Türk Dünyası ve Türk İslam Musikisi Dersi Öğretim Programı'yla öğrencilerin

1. "Türk dünyası" kavramını tanımaları,
2. Günümüzde Türk dünyasını oluşturan bağımsız ve özerk Türk cumhuriyetlerini tanımaları,
3. Türk dünyasında oluşan müzik türlerini tanımaları,
4. Türk dünyasında kullanılan müzik aletlerini tanımaları,
5. Türk dünyasından seçkin sanatçıları tanımaları,
6. "Musiki" kavramını tanımlamaları,
7. Musikinin önemini ve gerekliliğini, İslam dini içerisindeki yerini kavramaları,
8. Türk İslam musikisinin tarihî seyri hakkında bilgi edinmeleri,
9. Türk İslam ülkelerindeki ilk musikînaslar ve eserleri hakkında bilgi sahibi olmaları,
10. Türk İslam musikisinde kullanılan makamları tanımaları ve uygulamaları,
11. Türk İslam musikisi makamlarına göre ilahi icra etmeleri amaçlanmaktadır.

Burada ifade edilen özel amaçların her birinin öğrenme çıktılarında karşılığı yer almaktadır. Öğrenme-öğretme yaşantılarının planlanması ve uygulanmasında özel amaçlar ile öğrenme çıktıları bir bütünlük içinde değerlendirilmelidir.

1.2. TÜRK DÜNYASI VE TÜRK İSLAM MUSİKİSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN ESASLAR

Türk Dünyası ve Türk İslam Musikisi Dersi Öğretim Programı'nın uygulanmasına ilişkin genel esaslar ve bileşenler aşağıda açıklanmıştır:

- Türk Dünyası ve Türk İslam Musikisi Dersi Öğretim Programı, "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni" temel alınarak yapılandırılmıştır. Bu ortak metin dikkate alınarak derslerin tasarlanması, ölçme ve değerlendirme süreçlerinin planlanması, ders kitaplarının ve diğer materyallerin hazırlanması gerekmektedir. Bütün eğitim ve öğretim faaliyetleri, "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni"nde yer alan öğrenci profiline ulaşılmasını sağlayacak biçimde planlanmalı ve yürütülmelidir.
- Programda yer alan öğrenme-öğretme uygulamaları; öğrencilere bütüncül bir bakış açısı kazandıran, kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesine hizmet eden, farklı öğretim yöntem ve tekniklerini işe koşan, disiplinler arası ilişkileri görmeyi kolaylaştıran kapsamlı bir çerçevede sunulmuştur. Öğrenme-öğretme yaşantılarında öğrenme çıktıları ve süreç bileşenlerine yönelik yazılan tüm süreçlerin eksiksiz şekilde yürütülmesi esastır. Bununla birlikte öneri niteliğinde olan uygulamalarda ilgili temanın öğrenme çıktıları ve süreç bileşenleri başta olmak üzere tema ile ilişkilendirilen tüm eğilimler ve programlar arası bileşenler dikkate alınarak planlama yapılmalı ve ihtiyaç hâlinde uygulamaların farklılaştırılabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.
- Temaların işleniş sırası ve temalara ayrılan süre öğretim programında belirlenmiştir. Bu bağlamda zümre öğretmenleri derslerini planlarken öğrenci düzeylerini ve çevre şartlarını dikkate almalıdır.
- Araştırma, inceleme, sorgulama gibi bilimsel faaliyetler disiplinler arası ve bağlam temelli bir yaklaşımla zümre öğretmenler kurulu tarafından planlanmalı ve yürütülmelidir.
- Öğrencilerin etkin katılımının sağlandığı ve düşüncelerin özgürce paylaşılabildiği, sosyal ve duygusal becerilerin gelişiminin desteklendiği bir öğrenme ortamı oluşturulmalıdır.
- Bilgi ve beceriler içerik çerçevesiyle yeni anlamlı bütünler oluştururken eğilimler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri ve değerler, öğrenme-öğretme uygulamaları içerisinde doğrudan bir etkinlik veya süreci destekleyici bir unsur olarak ele alınmalıdır. Eğilimler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler ve okuryazarlık becerilerinin notla değerlendirilmesi gerekmemektedir. Ancak performans görevleri, proje vb. ölçme araçları için kullanılacak dereceli puanlama anahtarlarındaki ölçütlerde bu beceri ve değerlere de yer verilmelidir.
- "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli"nin sunduğu epistemolojik bütünlük doğrultusunda öğrencilerin bilge, bilgelik gibi kavramları öğrenme ortamının dışında gündelik yaşamla da ilişkilendirebileceği yetkinliğe ulaşması sağlanmalıdır.
- İnsanın ontolojik bütünlüğünü esas alan "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli", sanatın iyileştirici gücüyle öğrencilerin zihinsel gelişimlerinin yanı sıra beden ve ruh yönünden olumlu gelişimlerini amaçlamaktadır. Beden insanın fizyolojik yapısını, ruh ise kişinin benliğini meydana getiren entelektüel, ahlaki ve duygusal yetilerin tümünü ifade eder.
- "Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli"nde öğrenci profiline temel teşkil ettiği vurgulanan aksiyolojik olgunluk, öğrencide etik ve estetik değer yargılarının olgunlaşmasını ifade eder. Bu bağlamda öğrencinin değerleri ve ahlaki ilkeleri anlayıp değerlendirmesini, bunlara uygun davranma becerisi geliştirerek çevresini algılamasını, düşüncelerini hayata geçirmesini ve üretmede estetik duyarlılığa sahip olmasını kapsamaktadır.
- Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri ve öğrenme profilleri göz önünde bulundurularak öğrenme çıktılarıyla tutarlı olan farklı öğretim materyalleri (etkinlik, sunum vb.) yapılandırılmalı ve kullanılmalıdır. Öğretim materyalleri hazırlanırken zümre öğretmenleri ve diğer branş öğretmenleriyle iş birliği yapılmalıdır.
- Ölçme ve değerlendirme yöntemleri öğrencilerin yeteneklerine ve ihtiyaçlarına göre çeşitlendirilmelidir. Bilgi ve becerilerin ölçülmesi ve değerlendirilmesinde öğrencilere ilgi çekici, günlük hayatla ilgili, uzak ya da yakın çevrede karşılaşılabilecek örneklerle ilgili araştırma görevleri ve motive edici geri bildirimler verilmelidir. Bu noktada öğrencilerin dijital teknolojilerden de yararlanması sağlanmalıdır.

- Programda düşünceleri, eylemleri, eserleri ve kişilik özellikleriyle öne çıkan sanatçılar ele alınmaktadır. Öğrenme-öğretme uygulamalarında sanatçıların söz konusu alana katkılarına, ortaya koydukları eserlere ve öğrenciler tarafından örnek alınması gereken yönlerine vurgu yapılmalıdır.
- Türk dili ve edebiyatı, sanat tarihi, tarih, din kültürü ve ahlak bilgisi, coğrafya, matematik gibi derslerle bağlantılar kurularak disiplinler arası bir yaklaşım sergilenmelidir.
- Program, öğrencilerin değişen ve gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri ile farklı yollarla sunulan mekânsal verileri kullanabilmeleri hedefine uygun olarak tasarlanmıştır. Bu nedenle öğrenme-öğretme yaşantılarında bilgi ve iletişim teknolojilerinden mümkün olduğunca yararlanılmalıdır.
- Türk dünyası ve Türk İslam musikisi ders kitabı, Türk Dünyası ve Türk İslam Musikisi Dersi Öğretim Programı doğrultusunda yazılmalıdır. Bu bağlamda programın tema, ders saati, alan becerileri, kavramsal beceriler, eğilimler, programlar arası bileşenler, disiplinler arası ilişkiler, beceriler arası ilişkiler, öğrenme çıktıları ve süreç bileşenleri, içerik çerçevesi, öğrenme kanıtları ve öğrenme-öğretme uygulamaları bölümleri dikkatli bir şekilde incelenerek bunlara göre içerik oluşturulmalıdır.

Programlar Arası Bileşenler (Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri, Okuryazarlık Becerileri, Değerler)

Türk dünyası ve Türk İslam musikisi dersi eğitimi ile öğrencilerin hem bu sanata merak duymaları hem de geçmişten günümüze toplumların sanat, sembol, inanç ve kültürlerindeki değişimi fark etmeleri amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda Türk Dünyası ve Türk İslam Musikisi Dersi Öğretim Programı'nda yer alan sosyal-duygusal öğrenme becerileri, değerler ve okuryazarlık becerileri bütünsel ve etkin bir şekilde işe koşulmuştur. Öğrenme-öğretme uygulamalarında bunların öğretmenler tarafından nasıl kullanılacağına yönelik örnekler sunulmuştur.

İçerik Çerçevesi

Türk Dünyası ve Türk İslam Musikisi Dersi Öğretim Programı'nın içerik çerçevesi bölümünde ilgili tema kapsamında öğretilecek konuların kapsam ve sınırına ana başlıklar hâlinde yer verilmiştir. Bu konular öğrenme çıktılarındaki hedeflenen eser, eşya, obje, semboller gibi ürünlerden hareketle imgesel deneyimlerin somut sanat nesnelerine dönüştürülmesi düşüncesiyle belirlenmiştir. Programda içerik; öğrenme çıktılarından bağımsız birer bilgi yığını olarak değil öğrenmeyi gerçekleştirmek, öğrencilerin beceri ve değer kazanmalarını sağlamak için sistemli bir şekilde kullanılması gereken araçlar ve süreçte yararlanılacak konular olarak ele alınmıştır. Ayrıca içerikte ele alınan temalar için program içerisinde çeşitli etkinlik ve uygulamalar da önerilmiştir.

Türk Dünyası ve Türk İslam Musikisi Dersi Öğretim Programı;

1. Türk Dünyası Coğrafyası,
2. Türk Dünyası Müzikleri,
3. Türk İslam Musikisi,
4. Türk Dünyası ve Türk İslam Musikisinde Eserler ve Uygulamaları

olmak üzere dört temadan oluşmaktadır.

Öğrenme Kanıtları (Ölçme ve Değerlendirme)

Türk Dünyası ve Türk İslam Musikisi Dersi Öğretim Programı'nın öğrenme kanıtları bölümünde ölçme amacı ile öğrenme çıktılarına yönelik ölçme ve değerlendirme araç ve yöntemlerine yer verilmiştir. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları, öğrenme-öğretme yaşantılarının etkin şekilde anlaşılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Bu açıdan ölçme ve değerlendirme uygulamaları, öğrenci gelişiminin takip edilmesi ve kullanılan öğretim yaklaşımlarının belirlenmesine rehberlik edecek şekilde tasarlanmıştır.

Ölçme ve değerlendirme uygulamaları, öğrencilerin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak hazırlanmalıdır. Bu nedenle öğrenci performansının belirlenmesi için çeşitli ölçme araçları ve yöntemlerinden elde edilen birden fazla kanıtı ihtiyaç duyulmaktadır. Bu doğrultuda Türk dünyası ve Türk İslam musikisi dersiyle ilgili ölçme ve değerlendirme süreçleri tasarlanırken aşağıdaki hususlar dikkate alınmıştır:

- Programda öğrencinin performansını değerlendirecek; öğrenciyi motive edici, esnek ve çağdaş öğrenme-öğretme yaklaşımlarıyla uyumlu ölçme araçları tercih edilmiştir. Ölçme ve değerlendirme uygulamaları yapılandırılırken bu uygulamaların programın tüm bileşenleriyle uyum sağlamasına dikkat edilmiştir.

- Programda yer alan ölçme ve değerlendirme araçları ve yöntemleri tüm öğrenme-öğretme yaşantılarında kullanılabilecek, aynı zamanda öğretmen rehberliğinde ve öğrencilerin etkin katılımıyla gerçekleştirilebilecek şekilde tasarlanmıştır. Programda sunulan ölçme ve değerlendirme araçları ve yöntemleri örnek niteliğindedir. Bu bağlamda öğretmenler, ölçme amacına ve öğrenme çıktılarına uygun olmak koşuluyla farklı ölçme ve değerlendirme araçları kullanabilirler.
- Programda her temadaki en az bir öğrenme çıktısının, ölçme ve değerlendirmeye yönelik performans görevi olarak verilmesi esas alınmıştır.
- Programda ölçme ve değerlendirme araçları ve yöntemleri uygulanırken dijital imkânlardan da yararlanılmıştır. Bu bağlamda bilgi görseli, broşür, poster, afiş gibi araçların yanı sıra sanal pano, sunum gibi dijital uygulamaların kullanılmasına da yer verilmiştir.
- Programda ölçme ve değerlendirme araçlarının çeşitliliğine önem verilerek bunlara yönelik önerilerde bulunulmuştur. Öte yandan öğretmenlerin öğrenme çıktıları, içerik ve öğrenme-öğretme uygulamaları doğrultusunda kendi yaklaşımlarını belirlemelerine olanak sağlanmıştır. Bu doğrultuda; açık uçlu, kısa cevaplı sorular, gözlem formu, kontrol listesi, dereceli puanlama anahtarı (rubrik), çalışma yaprağı, yapılandırılmış grid gibi tamamlayıcı ölçme araçlarından yararlanılmıştır. Kavram haritası, zihin haritası, yansıtma yazısı gibi araçların yanı sıra performans görevi, proje ve sözlü yoklamalar kullanılmıştır. Buna ek olarak öz, akran ve grup değerlendirme formları aracılığıyla öğrencilerin de değerlendirme sürecine etkin katılımı esas alınmıştır.

Öğrenme-Öğretme Yaşantıları

- Türk Dünyası ve Türk İslam Musikisi Dersi Öğretim Programı'nın başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için öğrencilerin kendi öğrenmelerini yönetebilecekleri, sorumluluk alabilecekleri ve çalışmalarını derinleştirebilecekleri öğrenme ortamlarının hazırlanması gereklidir.
- Temel kabuller bölümünde öğrencinin önceki öğrenme-öğretme süreçlerinden edindiği bilgi ve beceriler ifade edilmektedir.
- Ön değerlendirme süreci bölümünde ise temel kabullerde öğrencinin önceden bildiği, yeni bilgi ve becerilerin öğrenilmesi için sahip olunması gereken ön bilgi ve becerilerin kontrol edilmesine yönelik çalışmalar yapılır. Bu çalışmalar sayesinde öğrencilerin hazır bulunuşlukları ve ön bilgileri belirlenir, öğrencide eksiklikler varsa giderilerek derse başlanır.
- Köprü kurma sürecinde öğrencinin mevcut bilgi ve becerileriyle yeni edineceği bilgi ve beceriler arasında ilişki kurması, ortaya çıkan yeni bilgi ve becerilerle günlük yaşam deneyimleri arasında bağ kurması beklenir.
- Öğrenme çıktıları kapsamında bilgi, beceri ve değerlerin öğrencilere nasıl kazandırılacağına açıklandığı bölüm olan öğrenme-öğretme süreci; disiplinler arası anlayışla öğrencilerde alan becerileri ve düşünme becerilerinin yanı sıra bilgi, medya ve teknoloji becerileri ile kişisel ve sosyal becerilerin geliştirilmesini içerir.
- Becerilerin süreç boyunca kullanılması bağlama dayalı bilgi kümelerini gerektirmektedir. Beceri gelişimini modellemede ve anlamlandırmada becerilerin bilgi ile yorumlanması önem taşımaktadır. Alan becerileri; kavramsal becerileri ve/veya alana özgü bütünsel becerileri kapsayacak şekilde yapılandırılmıştır. Bu yönüyle alan becerileri, süreç bileşenlerini de içeren yapılardır. Öğrenme-öğretme uygulamaları planlanırken müziksel sanatlar alan becerilerinden Müziksel Dinleme Becerisi (**SAB9.**), Müziksel Söyleme Becerisi (**SAB10.**) ve Müziksel Çalma Becerisi (**SAB11.**) uygun olanlar kullanılmıştır. Alan becerilerini meydana getiren bütünsel becerilerin alt bileşenleri bir bütün olarak kullanılabileceği gibi tek bir bütünsel beceri olarak da kullanılabilir.
- Öğrencilerden öğrenme-öğretme sürecinde ders kapsamında sunulan öğrenme çıktılarını kazanırken edindikleri bilgi, beceri ve değerleri çoklu bakış açısıyla ele almaları ve bunları günlük yaşamlarında etkin bir şekilde kullanmaları beklenmektedir. Öğrenciler, kendi öğrenmelerinden sorumlu olmalı ve aldıkları kararları eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirerek yaşantıya dönüştürmelidir. Bu yaşantıları sanatsal metotları kullanarak deneyimlemelidir.

- Öğretmenler; öğrenme-öğretme uygulamalarında gerekirse öğrencilere kaynaklık eden bir uzman, öğrencilerin öğrenme sürecini planlamalarına ve kendi öğrenmelerini gözlemlmelerine yardımcı olan bir rehber, ders kapsamında kazanılan edinimlerin nasıl uygulandığını gösteren bir rol modeli olmalı ve uygun öğrenme ortamlarını sağlamada etkin görev üstlenmelidir.
- Öğrenme-öğretme süreci; öğrencilerin akademik, sosyal ve duygusal becerilerinin en üst düzeyde gelişiminin sağlanması ve bütüncül olarak yetiştirilmesi için yıl boyunca farklı yöntem, teknik ve materyallerin kullanımına zemin hazırlamalı ve öğrencilerin hem bağımsız öğrenmelerine hem de iş birliği içinde uyumlu bireyler olarak çalışmalarına imkân tanıyan stratejileri içermelidir. Bu stratejiler kapsamında kullanılacak yöntem ve teknikler (tartışma, örnek olay, gösterip yaptırma, problem çözme, yaratıcı drama, bireysel çalışma, grup çalışması, beyin fırtınası, gösteri, soru-cevap, benzetim, eğitsel oyunlar, gezi, gözlem, proje vb.) aracılığıyla öğrencilerin söz konusu becerileri kazanmaları sağlanmalıdır.
- Öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerin motive edilmesi için dikkat çekici ve merak uyandıran bir içerik belirlenmelidir. Bu sayede öğrencilerin ders içi ve ders dışı etkinliklere gönüllü olarak katılmaları, soru sormaları, araştırma yapmaları sağlanmalıdır. Ayrıca ilgili ve meraklı olmak öğrencinin geleceğini düşünerek kariyer planlaması yapmasını, ilgi ve yeteneklerine en uygun mesleği seçmesini ve bunun sonucunda da hayatta başarılı olmasını beraberinde getirecektir. Öğretmenler, öğrencilerin ilgilerini ve meraklarını uyandırmak için öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilerini iyi tanımalıdır.
- “Öğrenme-öğretme sürecinde okul dışı öğrenme ortamlarından da yararlanılmalıdır. Türk Dünyası ve Türk İslam Musikisi Dersi Öğretim Programı hayata geçirilirken konuyla ilgili eserler incelenmeli; analiz ve yorumlar yapılmalı; bu eserlerin tarihsel, kültürel ve müziksel özellikleri üzerinde tartışmalar yürütülmelidir. Ayrıca öğrenciler, müze, konser salonu, kültür merkezi ve türbe gibi mekânlara düzenlenecek geziler aracılığıyla otantik öğrenme ortamlarında deneyim kazanmalı; geleneksel müzik icralarını yerinde gözlemleyerek müziksel unsurları fark etmelidir. Bu süreçte öğrencilere, edindikleri bilgileri uygulamaya dönüştürebilecekleri atölye çalışmaları, icra etkinlikleri ve yorumlama faaliyetleri sağlanmalıdır. Öğrenme-öğretme uygulamaları, öğrencilerin çevreleriyle daha fazla etkileşimde bulunarak zengin öğrenme yaşantıları edinmelerine imkân kılacak şekilde kurgulanmıştır. Bu süreçte okul içi öğrenme ortamlarının yanı sıra okul dışı öğrenme ortamlarından olabildiğince yararlanılmalıdır. Uygun okul içi veya okul dışı öğrenme ortamlarının oluşturulmasında öğrenme çıktılarının kapsamı, öğrenci özellikleri, okul imkânları ve ekonomik olmak gibi kriterler göz önünde bulundurulmalıdır. Dijital öğrenme ortamları ve uygulamaları ile ulusal ve uluslararası projeler mümkün olduğunca işe koşulmalıdır.
- Öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilere kazandırılması beklenen değerler, uygun yer ve zamanda bu değerlerin edinilmesini sağlayacak yaşantıların oluşturulması ve öğrencilerin bu yaşantılara aktif katılımlarıyla gerçekleşebilir. Öğrencilerin çevresine duyarlı ve etik ilkelere uygun şekilde topluma katkıda bulunan iyi bir birey olarak yetişmesini sağlayan değerlerin öğretiminde ayrı bir öğrenme-öğretme süreci işletilemez. Bu değerler öğretim faaliyetlerinde kullanılan bütün yöntem ve tekniklerde, ders kapsamında işlenen temalarda, öğrenme ortamının düzenlenmesinde, öğretmenin rol modeli olarak bu değerlere örnek teşkil edecek tavırları sergilemesinde kendini gösterir. Bununla birlikte öğretmenin uygulama/proje çalışmasında ele alınmasını istediği konunun çatı değerleri içermesine dikkat etmesi gerekir. Öğretmenin konunun tema içeriği ile uyumlu olmasına dikkat etmesi, proje veya uygulamanın yürütülmesi aşamasında öğrencilerin ilgili temadaki değerlere uygun yaşantılar geçirmesine rehberlik yapması ve onlara rol modeli olması önemlidir. Öğretmenler; öğrenme çıktılarıyla ilişkili olarak sunulan değer ve tutumlar dışında, okul çevresindeki toplumsal ve kültürel özellikler, öğrenci durumları, aile yapısı gibi değişkenleri göz önünde bulundurarak öğretim programı kapsamında sunulan diğer değerlerin kazanılmasını da sağlar. Öğrencilere kazandırılan bu değerler, karşılaştıkları yeni ortamlara transfer edildikçe pekişir ve bu değerlere uygun tutum ve davranışların kalıcılığı artar. Bu sebeple öğretim faaliyetleri boyunca öğretmenlerin bu değerlere uygun yaşantı düzenekleri oluşturmanın yanı sıra öğrencilerde bu değerlerin kişilik hâline gelmesini sağlamaya dikkat etmeleri gerekmektedir.

Farklılaştırma

- Türk Dünyası ve Türk İslam Musikisi Öğretim Programı'nın farklılaştırma bölümü; her öğrencinin kendine özgü yetenek, ilgi ve öğrenme stillerini tanıyarak kapsayıcı bir eğitim ortamı oluşturmak amacıyla hazırlanmıştır. Burada öğrencilerin bireysel farklılıkları ile esnek gruplandırma, sürekli değerlendirme ve uyarlama yaklaşımları ön plana çıkarılmıştır. Program; okul içi ve okul dışı uygulamalarda öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve devinışsel gelişimleri ile bireysel farklılıkları dikkate alınarak yapılandırılmıştır. Bu nedenle program uygulanırken özel gereksinimli ve akranlarına göre farklı özellikleri olan öğrenciler için gereken esneklik gösterilmeli; öğrencilerin ilgi, istek ve ihtiyaçları doğrultusunda etkinlikler hazırlanmalı ve planlamalar yapılmalıdır.
- Farklılaştırma bölümü, zenginleştirme ve destekleme kısımlarından oluşmaktadır. Zenginleştirme, akranlarına göre daha ileri düzeyde olan öğrencilerin potansiyellerini en üst düzeye çıkarabilmek için öğretmene yönelik önerilerin bulunduğu kısımdır. Öğrenme çıktısının bilgi ve becerilerini kazanan, ilgili konuda derinlemesine çalışmak isteyen öğrencileri yönlendirmek amacıyla oluşturulmuştur.
- Destekleme bölümü, öğrenme-öğretme uygulamalarında zorluk yaşayan öğrencilere gerekli ek zaman ve desteğin verilebilmesi için öğretmene önerilerin sunulduğu bölümdür. Programda zenginleştirme kapsamında mevcut öğrenme-öğretme uygulamaları üzerine "konu, öğrenme-öğretme uygulamaları ve ölçme-değerlendirme" açısından daha üst düzey etkinlikleri gerektiren bir yapı kurgulanmıştır. Desteklemede mevcut öğrenme-öğretme uygulamalarına göre sadeleştirilmiş bir içerik belirlenmiş, konulara yönelik ek kaynak ve yönergelere yer verilmiştir. Öğrencilerin bireysel olarak yapabilecekleri basit düzeyde etkinliklerin yanı sıra öğretmeni ve akranlarıyla birlikte gerçekleştirebilecekleri orta düzeyde etkinlikler tasarlanmıştır.

1.3. TÜRK DÜNYASI VE TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN TEMA, ÖĞRENME ÇIKTISI SAYISI VE SÜRE TABLOSU

TEMA	ÖĞRENME ÇIKTISI SAYISI	SÜRE	
		DERS SAATİ	YÜZDE ORANI (%)
1. TÜRK DÜNYASI COĞRAFYASI	4	4	11
2. TÜRK DÜNYASI MÜZİKLERİ	4	4	11
3. TÜRK İSLAM MUSİKİSİ	3	6	17
4. TÜRK DÜNYASI VE TÜRK İSLAM MUSİKİSİNDE ESER UYGULAMALARI	4	20	56
OKUL TEMELLİ PLANLAMA*	-	2	5
TOPLAM	15	36	100

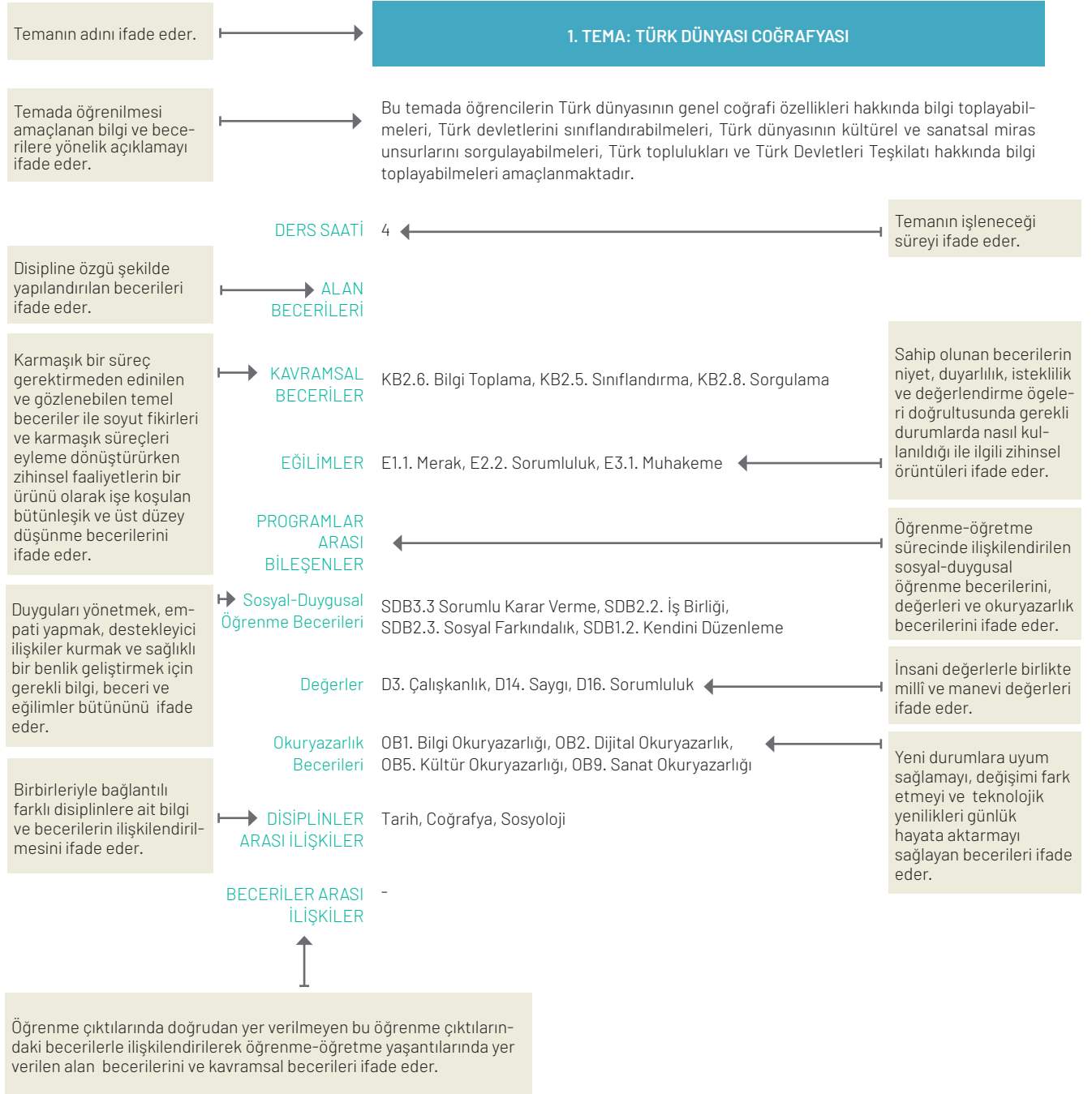
* Zümre öğretmenler kurulu tarafından ders kapsamında yapılması kararlaştırılan okul dışı öğrenme etkinlikleri, araştırma ve gözlem, sosyal etkinlikler, proje çalışmaları, yerel çalışmalar, okuma çalışmaları vb. faaliyetler için ayrılan süredir. Söz konusu faaliyetler için ayrılan süre, eğitim öğretim yılı başında planlanır ve yıllık planlarda ifade edilir.

1.4. TÜRK DÜNYASI VE TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİ KİTAP FORMA SAYILARI VE KİTAP EBATLARI

DERS KİTABI	FORMA SAYISI**	KİTAP EBADI
TÜRK DÜNYASI VE TÜRK İSLAM MUSİKİSİ	8-14	19,5 X 27,5 cm

** Forma sayıları alt ve üst sınır olarak verilmiştir.

1.5. TÜRK DÜNYASI VE TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Öğrenme yaşantıları sonunda öğrenciye kazandırılması amaçlanan bilgi, beceri ve becerilerin süreç bileşenlerini ifade eder.

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

Öğrenme sürecinde ele alınan bilgi kümesini (bölüm/konu/alt konuya ilişkin sınırları) ifade eder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Anahtar Kavramlar

Öğrenme çıktılarının değerlendirilmesi ile uygun ölçme ve değerlendirme araçlarını ifade eder.

ÖĞRENME KANITLARI (Ölçme ve Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları, eğilim, programlar arası bileşenler ve öğrenme kanıtları arasında kurulan anlamlı ilişkilere dayanan öğrenme-öğretme sürecini ifade eder.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Yeni bilgi ve becerilerin öğrenilmesi için sahip olunması gereken ön bilgi ve becerilerin değerlendirilmesi ile öğrenme sürecindeki ilgi ve ihtiyaçların belirlenmesini ifade eder.

Ön Değerlendirme Süreci

Mevcut bilgi ve beceriler ile yeni edinilecek bilgi ve beceriler arasında ilişki kurmayı, buradan hareketle yeni edinilecek bilgi ve beceriler ile günlük hayat deneyimleri arasında bağ kurmayı ifade eder.

Köprü Kurma

Hedeflenen öğrenci profili ve temel öğrenme yaklaşımları ile uyumlu öğrenme-öğretme yaşantılarının hayata geçirildiği uygulamaları ifade eder.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

Öğrenme profilleri bakımından farklılık gösteren öğrencilere yönelik çeşitli zenginleştirme ve desteklemeye ilişkin öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme

Öğrenme sürecinde daha fazla zaman ve tekrara ihtiyaç duyan öğrencilere ortam, içerik, süreç ve ürün bağlamında uyarlanmış öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

Destekleme

ÖĞRETMEN YANSITMALARİ

Öğretmenin ve programın güçlü ve iyileştirilmesi gereken yönlerinin öğretmenlerin kendileri tarafından değerlendirilmesini ifade eder.

Dersin kodu
Tema numarası
Öğrenme çıktısı numarası

TDTİM.1.1. Türk dünyasının genel coğrafi özellikleri hakkında bilgi toplayabilme

- Türk dünyasının genel coğrafi özellikleriyle ilgili gerekli bilgilere ulaşmak için kullanacağı araçları belirler.
- Belirlediği araçları kullanarak Türk dünyasının genel coğrafi özellikleri hakkındaki bilgileri bulur.

Türk Dünyası
Türk Devletleri

beşerî varlık, coğrafi kültür, coğrafya, harita, kültür, sanatsal miras, tarih, topluluk

Disipline ait başlıca anahtar kavramları ifade eder.

Öğrenme çıktıları; soru-cevap, tartışma, sunum, bilgi kartı, tablo hazırlama, kavram haritası, infografik (bilgi görseli), anlam çözümleme tablosu, listeleme, düşün-eşleş-paylaş, dijital sunum, araştırma, portfolyo, gözlem formu, grup değerlendirme formu, performans görevi, kontrol listesi, ürün değerlendirme formu ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Önceki öğrenme-öğretme süreçlerinden getirildiği kabul edilen bilgi ve becerileri ifade eder.

Öğrencilerin temel coğrafya kavramlarını bildikleri, kültür ve sanat denildiği zaman fikir sahibi oldukları kabul edilir.

Öğrencilere tema kapsamında aşağıdaki rehber sorular sorulabilir:

1. Türk dünyası hangi bölgeleri kapsar?
2. Türk devletlerini hangi özelliklerine göre ayırırsınız?
3. Bir devletin Türk Devleti sayılabilmesi için hangi özelliklere ve değerlere sahip olması gerekir?

Derse başlarken öğrencilerin daha önce sosyal bilgiler, tarih veya coğrafya derslerinde öğrendikleri kavramlar hatırlatılabilir. "Devlet, topluluk, coğrafya, iklim, kültür" gibi temel kavramların öğrencilerde nasıl şekillendiği üzerine kısa bir sohbet yapılabilir. "Türk dünyası ifadesini hiç duydunuz mu, bu kavram size ne çağırıyor?", "Bir milletin yaşadığı coğrafya, o milletin hayatını nasıl etkiler?", "Farklı bölgelerde yaşayan Türk toplumlarının ortak özellikleri neler olabilir?", "Türk dünyasında sanatın birleştirici rolü nedir?" gibi sorularla öğrencilerin mevcut bilgi birikimleriyle yeni öğrenme hedefleri arasında anlamlı bir bağ kurmaları sağlanabilir.

TDTİM.1.1.

"Türk dünyası denince hangi bölgeler aklınıza geliyor?" sorusu sorularak öğrencilerin dikkatinin konuya odaklanması sağlanır (E1.1). Öğrencilerin harita, atlas, dijital harita uygulamaları, ansiklopedi, video belgesel gibi kaynaklara yönelmesi teşvik edilir. Öğrenciler 3-4 kişilik gruplara ayrılarak hangi araçların bilgiye ulaşmak için en uygun olduğunu tartışır ve yararlanacakları kaynakları belirlerler (E3.1, SDB2.2).

Öğrencilere Türk toplumlarının haritası çizdirilebilir. Öğrencilerden çizilen harita üzerinde her bir topluluğu farklı renklere boyayıp bu toplumların kültürel, coğrafi, sanatsal özelliklerini anlatmaları istenebilir. Değişik Türk toplumlarına ait eserlerden beğendiklerini sınıf ortamında paylaşmaları istenebilir.

Öğrencilerle, Türk dünyasına ait haritalar, bayraklar ve kültürel unsurları içeren görsel materyallerle desteklenmiş tekrar çalışmaları yapılabilir.

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

Akranlarından daha ileri düzeydeki öğrencilere genişletilmiş ve derinleşmesine öğrenme fırsatları sunan, onların bilgi ve becerilerini geliştiren öğrenme-öğretme yaşantılarını ifade eder.

2. TÜRK DÜNYASI VE TÜRK İSLAM MUSİKİSİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NDA YER ALAN TEMALAR

1. TEMA: TÜRK DÜNYASI COĞRAFYASI

Bu temada öğrencilerin Türk dünyasının genel coğrafi özellikleri hakkında bilgi toplayabilmeleri, Türk devletlerini sınıflandırabilmeleri, Türk dünyasının kültürel ve sanatsal miras unsurlarını sorgulayabilmeleri, Türk toplulukları ve Türk Devletleri Teşkilatı hakkında bilgi toplayabilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 4

ALAN
BECERİLERİ

KAVRAMSAL
BECERİLER KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.5. Sınıflandırma, KB2.8. Sorgulama

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.2. Sorumluluk, E3.1. Muhakeme

PROGRAMLAR
ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal
Öğrenme Becerileri SDB3.3. Sorumlu Karar Verme, SDB2.2. İş Birliği, SDB2.3. Sosyal Farkındalık,
SDB1.2. Kendini Düzenleme

Değerler D3. Çalışkanlık, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık
Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI
İLİŞKİLER Tarih, Coğrafya, Sosyoloji

BECERİLER ARASI
İLİŞKİLER -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

TDİİM.1.1. Türk dünyasının genel coğrafi özellikleri hakkında bilgi toplayabilme

- Türk dünyasının genel coğrafi özellikleriyle ilgili gerekli bilgilere ulaşmak için kullanacağı araçları belirler.
- Belirlediği araçları kullanarak Türk dünyasının genel coğrafi özellikleri hakkındaki bilgileri bulur.
- Türk dünyasının genel coğrafi özellikleri hakkındaki ulaştığı bilgileri doğrular.
- Türk dünyasının genel coğrafi özellikleri hakkındaki ulaştığı bilgileri kaydeder.

TDİİM.1.2. Türk devletlerini sınıflandırabilme

- Türk devletlerinin sınıflandırılmasına ilişkin ölçütleri belirler.
- Belirlediği ölçütler doğrultusunda Türk devletlerini ayırıştırır.
- Ayırıştırdığı Türk devletlerini tasnif eder.
- Tasnif ettiği Türk devletlerini etiketler.

TDİİM.1.3. Türk dünyasının kültürel ve sanatsal miras unsurlarını sorgulayabilme

- Türk dünyasının kültürel ve sanatsal miras unsurlarıyla ilgili merak ettiği konuyu tanımlar.
- Türk dünyasının kültürel ve sanatsal miras unsurlarıyla ilgili merak ettiği konu hakkında bilgi toplar.
- Türk dünyasının kültürel ve sanatsal miras unsurlarıyla ilgili merak ettiği konu hakkında topladığı bilgilerin doğruluğunu değerlendirir.
- Türk dünyasının kültürel ve sanatsal miras unsurlarıyla ilgili topladığı bilgiler üzerinden çıkarımda bulunur.

TDİİM.1.4. Türk toplulukları ve Türk Devletleri Teşkilatı hakkında bilgi toplayabilme

- Türk toplulukları ve Türk Devletleri Teşkilatı ile ilgili gerekli bilgilere ulaşmak için kullanacağı araçları belirler.
- Belirlediği araçları kullanarak Türk toplulukları ve Türk Devletleri Teşkilatı hakkındaki bilgileri bulur.
- Türk toplulukları ve Türk Devletleri Teşkilatı hakkındaki ulaştığı bilgileri doğrular.
- Türk toplulukları ve Türk Devletleri Teşkilatı hakkındaki ulaştığı bilgileri kaydeder.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Türk Dünyası
Türk Devletleri
Türk Dünyasında Kültür ve Sanat
Türk Toplulukları
Türk Devletleri Teşkilatı

Anahtar Kavramlar beşerî varlık, coğrafi kültür, coğrafya, harita, kültür, sanatsal miras, tarih, topluluk

ÖĞRENME KANITLARI

(Ölçme ve
Değerlendirme)

Öğrenme çıktıları; soru-cevap, tartışma, sunum, bilgi kartı, tablo hazırlama, kavram haritası, infografik (bilgi görseli), anlam çözümleme tablosu, listeleme, düşün-eşleş-paylaş, dijital sunum, araştırma, portfolyo, gözlem formu, grup değerlendirme formu, performans görevi, kontrol listesi, ürün değerlendirme formu ve öz değerlendirme formu ile değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden Türk dünyası coğrafyasına ait karşılaştırma kartları hazırlamaları veya Türk dünyası ve Türk toplulukları hakkında yazılı basında çıkmış tüm haberlerden bir seçki yaparak sınıfta duvar gazetesi oluşturmaları istenebilir.

Performans görevi değerlendirmede kontrol listeleri, ürün değerlendirme formu, grup değerlendirme formu ve analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılabilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin temel coğrafya kavramlarını bildikleri, kültür ve sanat denildiği zaman fikir sahibi oldukları kabul edilir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilere tema kapsamında aşağıdaki rehber sorular sorulabilir:

1. Türk dünyası hangi bölgeleri kapsar?
2. Türk devletlerini hangi özelliklerine göre ayırırız?
3. Bir devletin Türk devleti sayılabilmesi için hangi özelliklere ve değerlere sahip olması gerekir?
4. Türk dünyasında sizi en çok etkileyen kültürel öge nedir?
5. Türk Devletleri Teşkilatı niçin kurulmuştur?

Köprü Kurma

Derse başlarken öğrencilerin daha önce sosyal bilgiler, tarih veya coğrafya derslerinde öğrendikleri kavramlar hatırlatılabilir. "Devlet, topluluk, coğrafya, iklim, kültür" gibi temel kavramların öğrencilerde nasıl şekillendiği üzerine kısa bir sohbet yapılabilir. "Türk dünyası ifadesini hiç duydunuz mu, bu kavram size ne çağırıyor?", "Bir milletin yaşadığı coğrafya, o milletin hayatını nasıl etkiler?", "Farklı bölgelerde yaşayan Türk topluluklarının ortak özellikleri neler olabilir?", "Türk dünyasında sanatın birleştirici rolü nedir?" gibi sorularla öğrencilerin mevcut bilgi birikimleri ile yeni öğrenme hedefleri arasında anlamlı bir bağ kurmaları sağlanabilir. Öğrenciler, Türk dünyasının coğrafi yayılımını fark ederken aynı zamanda bu coğrafyada yaşayan devletlerin sınıflandırılabileceğini, farklı kültürler ve sanatsal mirasların ortaya çıktığını, bu toplulukların bir çatı altında birleştiğini (Türk Devletleri Teşkilatı) keşfedebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

TDİM.1.1.

"Türk dünyası denince hangi bölgeler aklınıza geliyor?" sorusu sorularak öğrencilerin dikkatinin konuya odaklanması sağlanır (**E1.1**). Öğrencilerin harita, atlas, dijital harita uygulamaları, ansiklopedi, video, belgesel gibi kaynaklara yönelmesi teşvik edilir. Öğrenciler 3-4 kişilik gruplara ayrılarak hangi araçların bilgiye ulaşmak için uygun ve güvenilir olduğunu tartışır ve yararlanacakları kaynakları belirler (**E3.1, SDB2.2**). Her grup, seçtiği aracı neden tercih ettiğini tartışarak kısa bir sunum hazırlar (**D16.3, E2.2**). Süreç boyunca öğrencilerin kaynak seçme becerilerinin takibi gözlem formu, grup değerlendirme ve bireysel öz değerlendirme araçları ile gerçekleştirilebilir. Öğrenciler, seçtikleri bilgi kaynaklarını (harita, dijital atlas, çevrim içi veri tabanları, ansiklopedi, belgesel vb.) kullanarak Türk dünyasının genel coğrafi özelliklerine (iklim, yeryüzü şekilleri, nüfus dağılımı, su kaynakları, doğal zenginlikler vb.) dair bilgi toplar (**OB2**). Her grup kendi konusuna yönelik içerikleri inceleyerek temel bilgileri not eder ve seçtiği bölgeyle ilgili bir coğrafi bilgi kartı hazırlar (**E2.2, SDB2.2**). Öğrenciler, buldukları bilgileri sınıfta sözlü olarak sunar veya dijital bir pano üzerinde paylaşırlar (**D16.3**). Öğretmen, öğrencilerin hazırladığı sunumları ürün değerlendirme formu ile değerlendirebilir. Öğrenciler, topladıkları coğrafi bilgilerin doğruluğunu değerlendirmek üzere harita uygulamaları, ansiklopedik bilgiler, akademik dijital platformlar, TÜİK, uluslararası coğrafi veri siteleri vb. farklı kaynaklardan çapraz kontrol yapar (**SDB1.2**). Gruplar, aynı konuya dair iki ya da üç farklı kaynaktan edindikleri bilgileri karşılaştırır; çelişen ya da eksik bilgileri öğretmen rehberliğinde tartışarak hangisinin daha güvenilir olduğunu belirler (**E3.1, OB1**).

Öğrenciler doğruladıkları bilgileri grup içinde paylaşır. Her öğrenci ya da grup, seçtiği bir bölgeye ait iklim, yer şekilleri, doğal kaynaklar, nüfus gibi temel coğrafi özellikleri net ve anlaşılır biçimde bir poster, bilgi kartı, dijital sunum ya da infografik hâline getirir **(OB1)**. Hazırlık sürecinde öğrenciler görevlerini dikkatli ve düzenli bir biçimde yerine getirmeye teşvik edilir **(D3.4, E2.2)**. Üretilen içerikler sınıf ortamında paylaşılır, diğer öğrencilerin çalışmalarıyla karşılaştırılır ve birlikte değerlendirilir. Öğretmen, öğrencilerin süreci nasıl yürüttüğünü gözlemler.

TDTİM.1.2.

Öğretmenin “Birden fazla Türk devleti varsa onları hangi özelliklerine göre gruplandırabiliriz?” sorusuyla ders başlatılır. Öğrenciler düşün-eşleş-paylaş tekniğini kullanarak fikirlerini paylaşır, ardından gruplara ayrılarak belirlenen ölçütleri tartışır. Her grup seçtiği ölçütleri neden tercih ettiğini kısa bir gerekçeyle açıklar ve sınıfla paylaşır **(E3.1, OB5)**. Süreç, grup değerlendirme ve öz değerlendirme formlarıyla izlenebilir. Öğrenciler, daha önce belirledikleri ölçütlere göre Türk devletlerini sınıflandırır. Her grup kendi ölçütüne göre ülke listelerini hazırlar **(D16.3)**. Örneğin coğrafi konuma göre Asya ve Avrupa’da yer alan devletleri dil ailesine göre ayırır **(E3.1, OB1)**. Öğrencilerden bu bilgileri tablo veya kavram haritaları ile sınıflandırarak görselleştirmeleri istenir. Öğrenciler, belirledikleri özelliklere göre ayırttıkları Türk devletlerini tasnif eder **(SDB1.2)**. Öğrenciler tasniflerini gerekçeleriyle açıklayarak sunar. Öğretmen, öğrencilerin açıklamalarındaki mantık, kaynak kullanımı ve sunum becerilerini gözlem formlarıyla değerlendirebilir. Öğrenciler, hazırladıkları sınıflandırmaları etiketleyerek düzenler. Düzenleme, harita üzerine renk kodları yerleştirme, dijital tabloya başlıklar ekleme ya da kültürel öğeleri tanımlama biçiminde olabilir. Öğrenci, sınıflandırmasını sade, anlaşılır ve işlevsel hâle getirir. Üretilen içerikler sınıf panosunda ya da dijital platformda paylaşılır **(E2.2, D16.3)**.

TDTİM.1.3.

Dersin başında öğrencilere “Kültürel miras nedir?” sorusu yöneltilerek kavram üzerine kısa bir beyin fırtınası yapılır. Öğretmen, öğrencilerin bireysel ilgi alanlarını harekete geçirecek görsel ya da sesli içerikler sunar. Öğrencilerden bu içerikler arasından dikkatlerini çeken bir kültürel veya sanatsal miras unsurunu belirlemeleri ve neden bu konuyu seçtiklerini yazılı ya da sözlü olarak ifade etmeleri istenir **(E1.1, E3.1, SDB1.2)**. Öğrenciler, seçtiği konuyla ilgili bilgi toplama sürecine başlar. Bu süreçte dijital ansiklopedi, belgesel, müze arşivleri ve akademik içeriklerden yararlanabilir. Öğrenciler elde ettikleri bilgileri ilgi alanı doğrultusunda sınıflandırarak not eder. Süreç, öz değerlendirme ve öğrenci gözlem formu ile takip edilebilir. Öğrenciler elde ettikleri bilgileri karşılaştırmalı kaynak taraması yaparak değerlendirir. Aynı konuda farklı kaynaklardan ulaştığı bilgilerin tutarlılığını inceler; bilgi güncelliği, yazar kimliği, kaynağın niteliği gibi ölçütlerle değerlendirme yapar **(E3.1, OB1)**. Öğrenci, doğruluğundan emin olduğu bilgileri ayırarak kendi bilgi havuzunu oluşturur ve kısa bir yazılı rapor hazırlar. Öğrenciler, araştırdığı kültürel ya da sanatsal öğeyi yalnızca tanımlamakla kalmaz; bu öğenin toplumdaki yeri, işlevi ve taşıdığı değerler üzerine kişisel çıkarımlarda bulunur **(D16.3)**.

Seçilen bir müzik türünün hangi toplumsal ihtiyaçlara yanıt verdiği ya da bir motifin kültürel bellekte neyi temsil ettiği üzerine yorum yapılır. Öğrenciler; edindiği çıkarımları kısa bir metin, kavram haritası ya da görsel yansıtma biçiminde ifade eder **(E3.1, OB5)**.

ÖĞRETİM.1.4.

Öğretmen, “Türk toplulukları ve Türk Devletleri Teşkilatı hakkında en doğru bilgiyi nereden buluruz?” sorusuyla derse başlar. Öğrenciler bireysel olarak düşündükleri kaynakları listeler ve ardından gruplar hâlinde fikirlerini paylaşır. Her grup, önerilen bilgi araçlarını sınıflandırır ve en uygun aracı seçerek kısa sunumlar hazırlar **(SDB3.3)**. Süreç, grup gözlemi ve öz değerlendirme araçlarıyla takip edilebilir. Öğrenciler kendi belirledikleri kaynaklardan araştırmalarını başlatarak Türk topluluklarının yaşadığı coğrafyalar, demografik özellikleri, kültürel yapıları ile Türk Devletleri Teşkilatının amacı, üyeleri ve faaliyet alanları hakkında bilgi toplar **(SDB2.3)**. Toplanan bilgiler, sade ve özet bir şekilde bir araştırma dosyası, bilgi kartı veya kısa sunum şeklinde kaydedilir **(E2.2, D16.3, SDB2.2)**. Öğrenciler, topladıkları bilgileri birden fazla kaynaktan karşılaştırarak doğruluklarını değerlendirir. Aynı konudaki farklı içerikler arasında tutarlılık kontrolü yapar ve güvenilirlik açısından kaynakları sorgular **(E3.1, OB1, E2.2)**. Öğrenciler, grup içi tartışmalarla öğretmen rehberliğinde fikirlerini karşılaştırır ve ulaştıkları bilgilerin doğruluğundan emin olurlar. Öğrenciler, öğretmen rehberliğinde bireysel ya da grup olarak seçtiği Türk topluluğuna veya teşkilata ilişkin bilgileri sade ve açık biçimde kaydeder. Bu bilgiler bir bilgi kartı, dijital sunum, infografik ya da harita destekli tablo şeklinde düzenlenebilir **(OB1, D16.3, E2.2)**. Hazırlanan içerikler sınıfta paylaşılır ve karşılıklı değerlendirme yapılır **(D14.1)**.

Performans görevi olarak öğrencilerden Türk dünyası coğrafyasına ait karşılaştırma kartları hazırlamaları veya Türk dünyası ve Türk toplulukları hakkında yazılı basında çıkmış tüm haberlerden bir seçki yaparak duvar gazetesi oluşturmaları istenebilir. Süreç, öğretmen gözlemi ve öğrenci öz değerlendirmeleriyle tamamlanabilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilere Türk topluluklarının haritası çizdirilebilir. Öğrencilerden çizilen harita üzerinde her bir topluluğu farklı renklere boyayıp bu toplulukların kültürel, coğrafi, sanatsal özelliklerini anlatmaları istenebilir. Değişik Türk topluluklarına ait eserlerden beğendiklerini sınıf ortamında paylaşmaları istenebilir.

Destekleme Öğrencilerle Türk dünyasına ait haritalar, bayraklar ve kültürel unsurları içeren görsel materyallerle desteklenmiş tekrar çalışmaları yapılabilir. Basit sınıflama tabloları ve eşleştirme etkinlikleriyle Türk devletleri, coğrafi konumları ve kültürel miras unsurları arasında ilişki kurmaları sağlanabilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

2. TEMA: TÜRK DÜNYASI MÜZİKLERİ

Bu temada öğrencilerin Türk dünyasının farklı bölgelerine özgü müzik türleri hakkında bilgi toplayabilmeleri, Türk dünyasında kullanılan müzik aletlerini sınıflandırabilmeleri, Türk dünyası müziklerinden belirlenen örnekleri dinleyebilmeleri ve Türk dünyası müziklerinden belirlenen örnekleri söyleyebilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 4

ALAN SAB9. Müziksel Dinleme, SAB10. Müziksel Söyleme
BECERİLERİ

KAVRAMSAL KB2.6. Bilgi Toplama, KB2.5. Sınıflandırma
BECERİLER

EĞİLİMLER E.1.1. Merak, E2.2. Sorumluluk, E3.1. Muhakeme

PROGRAMLAR
ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal SDB1.1. Kendini Tanıma, SDB1.2. Kendini Düzenleme, SDB2.2. İş Birliği, SDB3.1. Uyum Becerisi
Öğrenme Becerileri

Değerler D3. Çalışkanlık, D4. Dostluk, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB5. Kültür Okuryazarlığı
Becerileri

DİSİPLİNLER ARASI Tarih, Coğrafya, Sosyoloji
İLİŞKİLER

BECERİLER ARASI -
İLİŞKİLER

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

TDİİM.2.1. Türk dünyasının farklı bölgelerine özgü müzik türleri hakkında bilgi toplayabilme

- Türk dünyasının farklı bölgelerine özgü müzik türleriyle ilgili gerekli bilgilere ulaşmak için kullanacağı araçları belirler.
- Belirlediği araçları kullanarak Türk dünyasının farklı bölgelerine özgü müzik türleri hakkındaki bilgileri bulur.
- Türk dünyasının farklı bölgelerine özgü müzik türlerine ilişkin ulaştığı bilgileri doğrular.
- Türk dünyasının farklı bölgelerine özgü müzik türleri ile ilgili ulaştığı bilgileri kaydeder.

TDİİM.2.2. Türk dünyasında kullanılan müzik aletlerini sınıflandırabilme

- Türk dünyasında kullanılan müzik aletlerinin sınıflandırılmasına ilişkin ölçütleri belirler.
- Belirlediği ölçütler doğrultusunda Türk dünyasında kullanılan müzik aletlerini ayırıştırır.
- Türk dünyasında kullanılan müzik aletlerinden ayırttıklarını tasnif eder.
- Türk dünyasında kullanılan müzik aletlerinden tasnif ettiklerini etiketler.

TDİİM.2.3. Türk dünyası müziklerinden belirlenen örnekleri dinleyebilme

- Türk dünyası müziği örnek eserlerinin bileşenlerini tanır.
- Türk dünyası müziği örnek eserlerinin bileşenlerini ayırt eder.
- Türk dünyası müziği örnek eserlerinin bileşenlerini açıklar.

TDİİM.2.4. Türk dünyası müziklerinden belirlenen örnekleri söyleyebilme

- Bedenini söylemeye hazır hâle getirir.
- Türk dünyası müziği örneğine uygun söyleme tekniklerini kullanır.
- Türk dünyası müziği örneğinin müziksel bileşenlerini uygular.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Türk Dünyası Müzik Aletleri
Türk Dünyası Müzik Türleri
Türk Dünyası Müzik Örnekleri

Anahtar Kavramlar çalgı, eser, makam, müzik türleri, repertuvar, ritim

ÖĞRENME KANITLARI

(Ölçme ve
Değerlendirme)

Bu temadaki öğrenme çıktıları; soru-cevap, tartışma, bilgi kartı, kavram haritası, infografik, dijital afiş, sesli anlatım, listeleme, kavram haritası, grafik, dijital tablo, dijital slayt, tanıtım broşürü, araştırma, eser icra etme, müzikolojik/etnomüzikolojik araştırma, performans görevi, kontrol listesi, öz değerlendirme formu, grup değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden Türk dünyası müzik aletleri ve müzik türlerine yönelik bir pano hazırlamaları istenebilir.

Performans görevi; kontrol listesi, öz değerlendirme formu, grup değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin temel müzik bilgisi ve türlerine hâkim oldukları kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilere tema kapsamında aşağıdaki rehber sorular sorulabilir:

1. Size göre Türk Dünyası denildiğinde hangi ülkeler ya da topluluklar aklınıza geliyor? Sizce müzikleri birbirine benzer mi?
2. Sizce farklı coğrafyalarda yaşayan Türk topluluklarının müziklerinde hangi ortak duygular olabilir?
3. Müzik dinlerken en çok ne dikkatini çeker: Söz mü, melodi mi, ritim mi?
4. Müzik bir ülkenin kültürünü yansıtır mı?
5. Sözlerini tam anlamasakda bir müziği dinlerken neler hissedebiliriz? Hangi duygular evrensel olabilir?

Köprü Kurma

Öğrenciler; daha önce günlük yaşamlarında dinledikleri halk müzikleri, yerel ezgiler ya da okulda tanıtılan çeşitli müzik türleri aracılığıyla müziğin toplumların kimliğini ve kültürel yapısını yansıttığını fark edebilirler. Önceki bilgilerinden hareketle Türk dünyasının farklı bölgelerine özgü müzik türleri hakkında bilgi toplayabilir, benzerlik ve farklılıkları karşılaştırabilirler. Daha önce tanıdıkları yerel çalgılarla ilişki kurarak Türk dünyasında kullanılan müzik aletlerini sınıflandırabilirler. Temel ritim, melodi ve ezgi bilgilerini kullanarak Türk dünyası müziklerinden belirlenen örnekleri dinleyebilir ve söyleyebilirler.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

TDTİM.2.1.

Öğretmen "Müzik bir milletin kimliğini nasıl yansıtır?" sorusuyla derse başlar. Öğrenciler, Türk dünyasında müziğin taşıdığı kültürel anlamlar üzerine düşünmeye teşvik edilir. Ardından öğrencilere belgesel, dijital ansiklopedi, müzik platformları, etnografik makaleler, görsel arşivler gibi farklı bilgi kaynakları tanıtılır. Gruplar, bu kaynaklardan hangilerinin hangi amaçlar için daha uygun olduğunu belirler ve seçtikleri araçlardan biriyle kısa bir sunum hazırlar (**E3.1**). Öğrenciler, seçtikleri bilgi kaynaklarını kullanarak araştırma yapar (**D3.4**). Araştırma sırasında her öğrenci ya da grup, belirlediği bir Türk bölgesine ait geleneksel müzik türünü tanımlar. Bu müzik türünün hangi çalgılarla icra edildiği, hangi temaları işlediği ve hangi sosyal ortamlarda kullanıldığını araştırır ve bunun hakkında bilgi toplar (**OB5**). Öğrenciler, elde ettikleri bilgileri çeşitli kaynaklardan karşılaştırarak doğrular. Aynı müzik türüne dair bir dijital ansiklopedide veya okunan akademik bir makalede sunulan içerikler arasında tutarlılık olup olmadığı öğrenci tarafından sorgulanır. Öğrenciler, çelişkili bilgilerle karşılaştığında hangi kaynağın daha güvenilir olduğunu muhakeme ederek belirler (**E3.1, OB1**). Öğrenciler, doğruladıkları bilgileri bir özet metin ya da bilgi kartı ile ifade eder (**SDB3.1, D3.3**). Her öğrenci, seçtiği müzik türüyle ilgili temel bilgileri yazılı ya da görsel olarak kaydeder. Kaydetme biçimi öğrencinin öğrenme tarzına göre seçilebilir. Kaydedilen bilgiler bilgi kartı, kavram haritası, infografik, dijital afiş, sesli anlatım vb. ile sade, düzenli ve anlaşılır bir formatta hazırlanabilir (**OB1**).

TDTİM.2.2.

Öğretmen "Müzik aletlerini sesi dışında başka hangi özelliklerine göre gruplandırabiliriz?" sorusuyla derse başlar. Öğrencilere Türk dünyasına ait geleneksel müzik aletlerinin görselleri gösterilerek kısaca tanımları yapılır. Ardından öğrenciler küçük gruplara ayrılarak aletleri sınıflandırmak için farklı ölçütler belirler. Her grup, kendi belirlediği sınıflandırma ölçütünü sınıfla paylaşır ve neden bu ölçütü tercih ettiğini açıklar (**E3.1, D16.3, SDB2.2**). Öğrenciler, kendi belirledikleri sınıflandırma ölçütlerine göre müzik aletlerini gruplar. Her grup, sınıflandırma ölçütüne uygun olarak çalgı listesini oluşturur ve bu listeyi görsellerle zenginleştirir (**OB5**). Öğrenciler, oluşturdukları çalgı listelerini alt gruplar şeklinde tasnif eder. Bu gruplandırmaların kavram haritası, grafik ya da dijital tablo şeklinde sunulması istenebilir. Öğrenciler; tasnif ettikleri müzik aletlerini isimleri, köken bölgeleri ve ait oldukları grup bilgileriyle etiketler (**OB5**). Bu etiketleme çalışması; harita üzerine simgeler yerleştirme, çalgı kartları oluşturma ya da dijital tablo hazırlama biçiminde yapılır (**E2.2**).

TDİİM.2.3.

Öğretmen “Bir müzik parçasını oluşturan temel parçalar nelerdir?” sorusuyla derse başlar. Ezgi, ritim, tını, dinamik gibi müziksel bileşenler görseller ve ses örnekleriyle öğrencilere tanıtılır. Türk dünyasına ait farklı çalgı çeşitlerinden dombra, kopuz, kaval ile çalınan eserler öğrencilere dinletilir. Öğrenciler, parçaların hangi müzikal bileşenlerden oluştuğunu fark etmeye yönlendirilir. Bileşenleri ayırt etmeye yönelik dinleme etkinlikleri yapılır. Öğrenciler, dinledikleri eserlerdeki farklı müzikal bileşenleri tanımlar. “Hangi çalgı öne çıkıyor?”, “Hangi ritim kalıbı kullanılmış?”, “Tempo sabit mi, değişken mi?” gibi sorular üzerinde düşünülür **(E3.1, OB1)**. Her grup farklı bir parçayı analiz eder ve analiz sonuçlarını poster, tablo ya da dijital slayt ile sınıfla paylaşabilir. “Bu ses hangi çalgıya ait?”, “Şimdi ritim değişti mi?” gibi sorularla öğrencilerin aktif katılımı teşvik edilir. Öğrenciler, seçilen bir müzik eserini “Hangi çalgılarla icra edilmiş?”, “Hangi duyguyu vermek istiyor?”, “Nasıl bir yapıya sahip?” soruları doğrultusunda açıklayıcı biçimde tanımlar **(SDB1.2)**. Öğrenciler, açıklamalarını sözlü ya da yazılı olarak ifade eder **(D16.3)**. Öğrencilerden seçtikleri parçaya ait kısa bir tanıtım broşürü hazırlamaları istenebilir. “Bu parçayı özel yapan nedir?” sorusuyla öğrenciler özgün yorum yapmaları için yönlendirilir.

TDİİM.2.4.

Öğretmen “Sesimizi bir enstrüman gibi düşünürsek bu hangi enstrüman olurdu?” sorusuyla derse başlar. Öğrencilerle birlikte nefes egzersizleri, dik duruş ve ses açma çalışmaları yapılır. Söylemeye başlamadan önce dikkat edilmesi gereken fiziksel ve zihinsel hazırlıklar örneklerle gösterilerek öğrencinin bedenini söylemeye hazır hâle getirmesi sağlanır **(SDB1.1)**. Öğrenciler, seçilen müzik eserinin yöresel söyleme tekniğine uygun şekilde ses kullanımı yapar. Ezginin ses aralıkları, nefes noktaları ve vurgularına dikkat ederek birlikte tekrarlar yapılır **(SDB2.2)**. Öğrencilere örnek kayıtlar dinletilir ve bozkır tarzı vokal, uzun hava gibi geleneksel söyleme teknikleri tanıtılır **(OB5, E1.1)**. Öğrenciler, belirlenen eserin ezgi, ritim, vurgu, tempo gibi bileşenlerini fark ederek eseri uygulamalı seslendirir. Grup hâlinde ve bireysel olarak parçanın prova edilmesi sağlanır. Öğrenciler hem duyduklarını hem de öğrendiklerini bütünleştirerek müziksel ifadeye dönüştürür **(D3.3, D3.4)**.

Performans görevi olarak öğrencilerden Türk dünyası müzik aletleri ve müzik türlerine yönelik bir pano hazırlamaları istenebilir. Süreç, öğretmen gözlemi ve öğrenci öz değerlendirmeleriyle tamamlanabilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden Türk dünyası müziklerinden bireysel ya da grup çalışmasıyla bir repertuar oluşturup söylemeleri istenebilir.

Destekleme Öğrencilere Türk dünyasına ait müzik türleri ve çalgılarla ilgili kısa videolar izletilebilir, ardından temel terimler ve çalgı isimleriyle ilgili görseller eşliğinde tekrar yapılabilir. Seçilen bir müzik örneği yavaş tempoda dinletilerek öğrencilerin ezgiyi tanıması ve eşlik etmesi sağlanabilir. Bu etkinliklerle öğrencilerin dinleme ve ayırt etme becerileri desteklenebilir.

**ÖĞRETMEN
YANSITMALARI**

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

3. TEMA: TÜRK İSLAM MUSİKİSİ

Bu temada öğrencilerin Türk İslam musikisi formları hakkında bilgi toplayabilmeleri, Türk İslam musikisinden belirlenen örnekleri dinleyebilmeleri ve söyleyebilmeleri amaçlanmaktadır.

DERS SAATİ 6

ALAN SAB9. Müziksel Dinleme, SAB10. Müziksel Söyleme
BECERİLERİ

KAVRAMSAL KB2.6. Bilgi Toplama
BECERİLER

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.2. Sorumluluk, E3.1. Muhakeme

PROGRAMLAR
ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal SDB.1.2. Kendini Düzenleme, SDB2.2. İş Birliği, SDB3.1. Sorumlu Karar Verme
Öğrenme Becerileri

Değerler D3. Çalışkanlık, D7. Estetik, D14. Nezaketli Olmak, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı,
Becerileri OB9. Sanat Okur- yazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Tarih
İLİŞKİLER

BECERİLER ARASI -
İLİŞKİLER

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

TDİTİM.3.1. Türk İslam musikisi formları hakkında bilgi toplayabilme

- Türk İslam musikisi formlarıyla ilgili gerekli bilgilere ulaşmak için kullanacağı araçları belirler.
- Belirlediği araçları kullanarak Türk İslam musikisi formları hakkındaki bilgileri bulur.
- Türk İslam musikisi formları hakkındaki ulaştığı bilgileri doğrular.
- Türk İslam musikisi formlarıyla ilgili ulaştığı bilgileri kaydeder.

TDİTİM.3.2. Türk İslam musikisinden belirlenen örnekleri dinleyebilme

- Türk İslam musikisi örnek eserlerinin bileşenlerini tanıır.
- Türk İslam musikisi örnek eserlerinin bileşenlerini ayırt eder.
- Türk İslam musikisi örnek eserlerinin bileşenlerini açıklar.

TDİTİM.3.3. Türk İslam musikisinden belirlenen örnekleri söyleyebilme

- Bedenini söylemeye hazır hâle getirir.
- Türk İslam musikisi örneğine uygun söyleme tekniklerini kullanır.
- Türk İslam musikisi örneğinin müziksel bileşenlerini uygular.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Türk İslam Musikisi Formları
Türk İslam Musikisi Örnekleri

Anahtar Kavramlar cami musikisi, çalgı, dinî musiki, eser, İslam, makam ve nazariyat, mehter musikisi, mehter takımı, tekke musikisi

ÖĞRENME KANITLARI

(Ölçme ve
Değerlendirme)

Bu temadaki öğrenme çıktıları; soru-cevap, tartışma, grup çalışması, araştırma, sunum, bilgi kartı ya da kısa tanıtım videosu, infografik, broşür, ses analizi, kavram eşleştirme oyunları, işitsel farkındalık etkinlikleri, sözlü veya yazılı açıklamalar, dijital broşür, performans görevi, kontrol listesi, öz değerlendirme formu, grup değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden "Türk İslam müziğinin korunması ve tanıtımının yapılması için önderlik yapan kurum ve kuruluşlar" konulu bir dijital sunum hazırlamaları istenebilir. Performans görevi; kontrol listesi, öz değerlendirme formu, grup değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller

Öğrencilerin temel düzeyde makam, nazariyat, usul, deşifre, nota ve solfej bilgisi olduğu kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci

Öğrencilere tema kapsamında aşağıdaki rehber sorular sorulabilir:

- Dinlediğiniz bir eserin hangi makam ve usul ile icra edildiğini nasıl anlarsınız?
- Mehter musikisinde kullanılan vurmali çalgılar ve ritim yapıları sizde nasıl bir etki bırakıyor?
- Günün farklı saatlerinde okunan farklı makamdaki ezanları dinlerken sizde ne gibi hisler uyanıyor?

Köprü Kurma

Öğrencilerden daha önce dinledikleri ezan, ilahi, mevlit gibi Türk İslam musikisi örneklerini hatırlamaları istenebilir. Bu eserleri nerede dinledikleri ve nasıl hissettikleri sorularak önceki bilgileriyle bağlantı kurmaları sağlanabilir. Ardından bu eserlerde hangi makamları fark ettikleri ve bu makamların hissettirdikleri üzerine kısa bir değerlendirme yapılabilir.

Öğrenme-Öğretme

Uygulamaları

TDTİM.3.1.

Öğretmen elinde eski bir nota defteriyle sınıfa girerek derse başlar. “Bu defterde sizce ne var?” sorusu ile öğrencilerin ilgisi derse çekilir. Sayfalar çevrilir; notalar arasında kaside, durak, tevşih gibi başlıklar geçer. Bu kavramların anlamı üzerine kısa bir tartışma yapılır **(E1.1)**. Öğretmen “Bu türlere ait bilgilere nasıl ulaşabiliriz?” sorusu ile öğrencileri alternatif kaynakları düşünmeye yönlendirir. Öğrenciler gruplara ayrılır. Her grup kaynaklarını belirler ve bu kaynakları kullanarak içerikleri inceler ve tartışır **(OB1)**. Gruplar, elde ettikleri bilgileri sınıfa sunarken iş birliği içinde çalışmaları için yönlendirilir **(SDB2.2)**. Bu aşamada birbirlerinin görüşlerini saygıyla dinlerler **(D14.1)**. Öğrencilerin doğru kaynaklardan edindikleri bilgilerle fikirlerini sunmaları sağlanır **(E3.1)**. Çalışmanın sonunda her grubun “En işlevsel bilgiye hangi araçla ulaştık? Nedeni nedir?” sorusuna yanıt vermesi istenir. Her grup kaside, tevşih, durak, ilahi gibi farklı bir form seçer ve belirlediği kaynaklardan Türk İslam musikisi formlarını araştırır. Bu formların hangi topluluklarda, hangi ortamlarda ve hangi dönemlerde kullanıldığını tespit eder **(D16.3, OB5, OB9)**. Öğrencilerden elde ettikleri bilgileri özetleyerek sunum, bilgi kartı ya da kısa tanıtım videoları hazırlamaları istenebilir **(OB2, D16.3)**. Öğrenciler, farklı kaynaklardan ulaştıkları bilgileri karşılaştırarak öğretmen rehberliğinde doğruluk kontrolü yapar **(E3.1)**. Örneğin TRT repertuarı ile akademik makalelerdeki tanımlar kıyaslanır. Gruplar, kendi içinde bilgi paylaşımı yaparak çelişkili bilgilerle ilgili tartışarak güvenilir kaynağı belirler **(E3.1, OB1, SDB3.1)**. Öğrenciler, seçtikleri formun adını, tarihsel gelişimini, kullanıldığı ortamı ve bu formu yazılmış örnek bir eseri düzenli şekilde bilgi kartı, infografik ya da broşür olarak kaydeder. Kaydedilen bilgiler sınıfta sergilenir **(SDB1.2, E2.2)**.

TDTİM.3.2.

Öğretmen “Bir müzik eserinde neleri duyarız?” sorusuyla derse başlar **(E3.1)**. Öğrencilerin fikirlerini paylaşmaları için gerekli yönlendirmeleri yapar. Öğrencilere Türk İslam musikisine ait ilahi, kaside ve tevşihler dinletilir. Öğrencilere bu eserleri dinlerken dikkat etmeleri gereken ezgi, ritim, tempo, form, tını vb. müziksel bileşenler açıklanır. Verilen örnekler, görseller ve ses analizleriyle desteklenir. Öğrencilerin sürece katılımı kavram eşleştirme oyunları, işitsel farkındalık etkinlikleri ve bireysel gözlem formlarıyla desteklenebilir. Öğrenciler; dinledikleri eserlerde yer alan çalgı, ses, ritmik yapı, form dizgisi gibi müziksel unsurları ayırt eder **(D3.3, SDB3.1)**. “Hangi çalgı ne zaman giriyor?”, “Tempo sabit mi, değişken mi?” gibi sorularla eseri analiz eder. Grup içinde parçaların karşılaştırılması sağlanır. Her öğrenci kendi analiz formunu doldurur. Farklı müzik örnekleriyle de alternatif sınıflandırma etkinlikleri yapılabilir. Öğrenciler dinledikleri Türk İslam musikisi örneğinin bileşenlerini açıklar **(E2.2)**. Öğrencilerden “Hangi müziksel unsurlar ön plandadır?”, “Eserin ruhu nasıldır?”, “Eser, hangi duyguyu yansıtmaktadır?” sorularına sözlü veya yazılı açıklamalar yapmaları ve değerlendirme ölçütlerine uygun olarak kısa sunumlar, yazılı değerlendirme formları veya yaratıcı dijital broşürler hazırlamaları istenebilir.

TDTİM.3.3.

Öğrencilerin parçayı seslendirmeden önce bedenlerini ve seslerini hazırlamalarını sağlayacak egzersizlerle ders başlatılır. Doğru duruş, nefes alma, gevşeme ve vokal ısınma uygulamaları yapılır. Bu aşamada öğrencilerin bedensel farkındalık geliştirmesi ve kendini kontrol etmesi desteklenir **(SDB1.2)**. Öğrenciler, bu hazırlıkların neden önemli olduğunu grup içinde tartışır ve kendi görüşünü paylaşır. Öğrenciler akran öğrenmesi ve öz değerlendirme yapmaya teşvik edilir **(SDB1.2)**. Öğrenciler belirlenen ilahi, kaside veya tevşih örneklerinde uygun yöresel söyleme tekniklerini uygular. Ezginin akışı, ses aralıkları ve vurgu noktalarına dikkat eder **(D3.4)**. Uygulama öncesinde örnek kayıtlar dinletilir, ardından grup hâlinde ya da bireysel olarak tekrarlar yaptırılır.

Her öğrenci veya öğrenci grubu, belirlenen eseri müziksel bileşenleri doğrultusunda ezgi, ritim, ifade ve tempo bütünlüğüne dikkat ederek seslendirir. İfade gücünü artırmaya yönelik çalışmalara yer verilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden “Türk İslam müziğinin korunması ve tanıtımının yapılması için önderlik yapan kurum ve kuruluşlar” konulu bir dijital sunum hazırlamaları da istenebilir. Performanslar sınıf içinde sunulur **(E2.2, SDB2.2)**. Karşılıklı geri bildirim sağlanır **(D14.1)**. İsteyen öğrenciler ses kaydı alarak kendi gelişimini izleyebilir. Süreç, öğretmen gözlemi ve öğrenci öz değerlendirmeleriyle tamamlanabilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden bir Türk İslam musikisi konserine katılmaları ya da internet ortamından bir konser kaydı izlemeleri istenebilir. Öğrenciler, beğendikleri bir eseri çalışıp sınıfta seslendirebilirler.

Destekleme Öğrencilere ilahi veya kaside gibi örnekler yavaş tempoyla tekrar dinletilebilir, ardından formun temel özellikleri görsellerle açıklanarak öğrencilerin ezgiye eşlik etmeleri sağlanabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

4. TEMA: TÜRK DÜNYASI VE TÜRK İSLAM MUSİKİSİNDE ESER UYGULAMALARI

Bu temada öğrencilerin Türk dünyası ve Türk İslam musikisine ait örnek eserlerle ilgili bilgi toplayabilmeleri, Türk dünyası ve Türk İslam musikisine ait örnek eserleri sınıflandırabilmeleri, Türk dünyası ve Türk İslam musikisinden seviyelerine uygun olarak belirlenen örnekleri söyleyebilmeleri ve bunları çalabilmeleri hedeflenmektedir.

DERS SAATİ 20

ALAN BECERİLERİ SAB10. Müziksel Söyleme, SAB11. Müziksel Çalma

KAVRAMSAL BECERİLER KB2.5. Sınıflandırma, KB2.6. Bilgi Toplama

EĞİLİMLER E1.1. Merak, E2.2. Sorumluluk, E3.1. Muhakeme, E3.2 Odaklanma

PROGRAMLAR ARASI BİLEŞENLER

Sosyal-Duygusal Öğrenme Becerileri SDB1.1. Kendini Tanıma, SDB2. İletişim, SDB2.2. İş Birliği, SDB3.1 Uyum Becerisi

Değerler D3. Çalışkanlık, D7. Estetik, D14. Nezaketli Olmak, D16. Sorumluluk

Okuryazarlık Becerileri OB1. Bilgi Okuryazarlığı, OB2. Dijital Okuryazarlık, OB5. Kültür Okuryazarlığı, OB9. Sanat Okur- yazarlığı

DİSİPLİNLER ARASI İLİŞKİLER Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Türk Dili ve Edebiyatı

BECERİLER ARASI İLİŞKİLER -

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE SÜREÇ BİLEŞENLERİ

TDTİM.4.1. Türk dünyası ve Türk İslam musikisine ait örnek eserlerle ilgili bilgi toplayabilme

- Türk dünyası ve Türk İslam musikisine ait örnek eserlerle ilgili bilgilere ulaşmak için kullanacağı araçları belirler.
- Belirlediği araçları kullanarak Türk dünyası ve Türk İslam musikisine ait örnek eserler hakkındaki bilgilere ulaşır.
- Türk dünyası ve Türk İslam musikisine ait örnek eserler hakkında ulaştığı bilgileri doğrular.
- Türk dünyası ve Türk İslam musikisine ait örnek eserler hakkında ulaştığı bilgileri kaydeder.

TDTİM.4.2. Türk dünyası ve Türk İslam musikisine ait örnek eserleri sınıflandırabilme

- Türk dünyası ve Türk İslam musikisine ait örnek eserlere ilişkin ölçütleri belirler.
- Türk dünyası ve Türk İslam musikisine ait örnek eserleri belirlediği ölçütlere göre ayırıştırır.
- Türk dünyası ve Türk İslam musikisine ait örnek eserleri belirlediği ölçütlere göre tasnif eder.
- Tasnif ettiği Türk dünyası ve Türk İslam musikisine ait örnek eserleri etiketler.

TDTİM.4.3. Türk dünyası ve Türk İslam musikisinden seviyesine uygun olarak belirlenen örnekleri söyleyebilme

- Türk dünyası ve Türk İslam musikisi örnek eseri için bedenini söylemeye hazır hâle getirir.
- Türk dünyası ve Türk İslam musikisi örnek eseri için uygun söyleme tekniklerini kullanır.
- Türk dünyası ve Türk İslam musikisi örnek eserinin müziksel bileşenlerini uygular.

TDTİM.4.4. Türk dünyası ve Türk İslam musikisinden seviyesine uygun olarak belirlenen örnekleri çalabilme

- Türk dünyası ve Türk İslam musikisi örnek eserini çözümler.
- Türk dünyası ve Türk İslam musikisi örnek eseri için çalgıya özgü duruş ve tutuş pozisyonu alır.
- Türk dünyası ve Türk İslam musikisi örnek eseri için çalgıya özgü teknikleri kullanır.
- Türk dünyası ve Türk İslam musikisi örnek eserinin müziksel bileşenlerini uygular.

İÇERİK ÇERÇEVESİ

Türk Dünyası ve Türk İslam Musikisine Ait Örnek Eserler
Türk Dünyası Müzik Temaları
Türk İslam Musikisi Temaları

Anahtar Kavramlar

çalgıya özgü duruş, geleneksel icra, nefes, nota çözümleme, ritim, tutuş ve pozisyon, yorum

ÖĞRENME KANITLARI

(Ölçme ve Değerlendirme)

Bu temadaki öğrenme çıktıları; soru-cevap, açık uçlu sorular, poster, kavram haritası, eşleştirme, çalışma sayfası, infografik, eser icra etme, dijital sunum, grup çalışması, müzikolojik/etnomüzikolojik araştırma, performans görevi, kontrol listesi, öz değerlendirme formu, grup değerlendirme formu kullanılarak değerlendirilebilir.

Performans görevi olarak öğrencilerden Türk dünyası veya Türk İslam musikisine ait bir ezgi seçerek eserin teknik ve müzikal yapısına uygun bir şekilde sesini ya da enstrümanını kullanarak icra etmesi istenebilir.

Performans görevi; kontrol listesi, öz değerlendirme formu, grup değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

ÖĞRENME-ÖĞRETME YAŞANTILARI

Temel Kabuller Öğrencilerin makam ve nazariyat bilgisi, deşifre, nota ve solfej bilgisi olduğu kabul edilmektedir.

Ön Değerlendirme Süreci Öğrencilere Türk dünyası ve Türk İslam müziği temaları ile ilgili sorular sorulabilir. Örnek olarak dinletilen Türk dünyası müziklerinde çalan enstrümanların türlerini (nefesli, telli, üflemeli, vurmali) ayırt edip edemediklerine bakılabilir. Öğrencilere dinledikleri melodilerin hangi makamı hatırlattığı, bu melodilerde farklı lehçe ile söylenen sözlerin ne manaya geldiğini anlayıp anlayamadıkları sorulabilir.

Öğrencilere Türk İslam müziği örneklerinden hangilerini günlük yaşantılarında duydukları; çalan bir eserde dinî ve tasavvufi öğeleri ayırt edip edemedikleri; dinî müzik öğelerinin (mevlit, dua vb.) yer aldığı cenaze, doğum sonrası, asker gönderme gibi davetlerde bulunup bulunmadıkları sorulabilir.

Köprü Kurma "Türk dünyasında ve Türk İslam musikisinde eser uygulamaları, geçmişten günümüze müziğin yaşatılmasına nasıl katkı sağlayabilir?", "Tarihî ve güncel eser uygulamaları arasındaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?" gibi sorular yöneltilerek öğrencilerin bu konu hakkındaki düşüncelerini ifade etmeleri ve konu üzerinde kısa bir tartışma yapmaları istenebilir.

Öğrenme-Öğretme Uygulamaları

TDİM.4.1.

Öğrencilerin dikkatini konuya çekmek amacıyla "Türk dünyası ve Türk İslam müziği denince aklınıza hangi bölgeler, ezgiler ya da topluluklar geliyor?" sorusu yöneltilir. Öğrencilerden gelen cevaplar tahtaya yazılarak ön bilgi listesi oluşturulur (**E1.1**). Öğrenciler, bilgiye nasıl ulaşabileceklerini tartışmak üzere 3-4 kişilik gruplara ayrılır (**OB1, SDB2.2**). Her grup, müzikle ilgili araştırma yapmak için kullanabileceği kaynakları (ansiklopedi, dijital harita, video belgesel, akademik veri tabanı, müzik arşivi vb.) belirler ve bu kaynakları seçme nedenini açıklayan kısa bir sunum hazırlar (**SDB2.2, D3.4**).

Gruplar, belirledikleri kaynaklar üzerinden araştırmalarını yaparak Türk dünyası ve Türk İslam müziğine ait örnek eserler hakkında bilgi toplar (**E2.2**). Her grup farklı bir form üzerine yoğunlaşır. Öğrenciler eserlerin ait olduğu topluluk, dil, kullanılan çalgılar, makam bilgisi, ritmik yapı gibi ayrıntıları belirler ve not alır (**D16.3**). Ulaşılan bilgilerin güvenilirliğini değerlendirmek amacıyla her grup en az iki farklı kaynak kullanarak çapraz kontrol yapar. Çelişkili ya da eksik bulunan noktalar grup içinde tartışılarak öğretmen rehberliğinde değerlendirilir (**SDB2.2**).

Her grup, incelediği esere dair bilgileri görsel ya da dijital bir formatta kaydeder (**OB2**). Bilgiler; coğrafi bilgi kartı, dijital slayt, poster, kavram haritası ya da sesli anlatım şeklinde sunulabilir. Öğrenciler, hazırladıkları ürünleri sınıfta paylaşır; karşılıklı olarak geri bildirimde bulunur ve sunum becerilerini geliştirirler (**D3.4, SDB2.2**).

TDİM.4.2.

Öğrenciler, Türk dünyası ve Türk İslam musikisine ait seçilmiş eserleri dinleyerek küçük gruplar hâlinde bu eserlerin benzerlik ve farklılıklarını gözlemler; makam, çalgı türü, dil, ritim, içerik gibi özellikleri dikkate alarak her grup kendi ölçütlerini oluşturur (**SDB2.2, OB5, D14.1**).

Öğrenciler önceden birlikte belirledikleri ölçütler doğrultusunda Türk dünyası ve Türk İslam musikisine ait eserleri sınıflandırır. Bu sınıflandırma süreci, öğrencilerin araştırma yapma eğilimini ve müziksel gözlem becerisini geliştirmeyi amaçlar **(E1.1)**. Her grup; elde ettiği sonuçları poster, tablo veya dijital sunum şeklinde hazırlayarak sınıfa sunar. Böylece öğrenciler hem etkili iletişim becerilerini hem de grup içinde sorumluluk alma becerilerini ortaya koyarlar **(SDB2.2)**. Sunumların ardından sınıfça ortak değerlendirme yapılır ve tüm grupların katkılarıyla "ortak musiki değerlendirme ölçütleri" belirlenir. Bu süreçte dijital araçlar da kullanılarak sunum becerileri ve dijital okuryazarlık desteklenir **(D3.3)**. Etkinlik sonunda öğrenciler bireysel yansıtma formu doldurarak hem etkinlik sürecini hem de kendi öğrenme çıktılarını değerlendirir **(D14.1)**.

Öğrenciler; daha önce belirledikleri ölçütleri kullanarak eserleri icra yeri, kullanım amacı, makam, sözlü-sözsüz olarak başlıklandırır ve bir tablo üzerinde sınıflandırır. Her öğrenci ya da grup, incelediği eseri bu ölçütlere göre tabloya yerleştirir. Gruplar farklı tablo tasarımları yapabilir; ders sonunda bu tabloları birbirlerine sunarak fikir alışverişini yaparlar **(SDB2.2, D14.1)**.

Öğrenciler, sınıflandırdıkları bu eserlere uygun bir etiket oluşturur. Bu etiketler yazılı olarak hazırlanabilir. Etiketleme çalışması, öğrencilerin bilgiyi daha kolay hatırlamasına ve eserler arasında bağlantı kurmasına yardımcı olur **(D3.1, E2.2)**.

TDTİM.4.3.

Öğrencilerin Türk dünyası ve Türk İslam musikisine ait seçilen örnek eserleri seslendirebilmek için hem bedensel hem müzikal açıdan hazır hâle gelmeleri sağlanır **(E3.2)**. Öğretmen "Sesimizi müzik için nasıl hazırlarız?" sorusuyla derse başlar. Öğrencilerle birlikte doğru nefes alma, diyafram kontrolü, yüz ve çene gevşetme, artikülasyon ve rezonans çalışmaları yapılır. Böylece öğrenciler seslerini bilinçli bir şekilde kullanmaya başlar **(SDB1.1)**.

Hazırlık sürecinin ardından öğretmen, seçilen bir ezgiyi öğrencilere dinletir ve bu ezginin hangi söyleme özelliklerine sahip olduğunu birlikte analiz ederler **(OB9)**. "Hangi kelimelerde vurgu yapılmalı?", "Söyleyiş yumuşak mı sert mi olmalı?" gibi teknik detaylar değerlendirilir. Daha sonra öğrenciler, bu ezgiyi bireysel veya grup hâlinde seslendirir **(OB1, D.16.3)**.

Öğrenciler, söyledikleri eserin müziksel yapısını inceler **(D3.4, OB9)**. Ezgideki makam, ritim, tempo ve dinamik yapı birlikte ele alınır. Öğrenciler aynı eseri daha yavaş, daha vurgulu vb. farklı biçimlerde yorumlayarak tekrar seslendirir. Böylece öğrencilerin hem teknik yeterlilikleri hem de yorum becerileri gelişir.

TDTİM.4.4.

Öğrencilerin Türk dünyası ve Türk İslam müziğine ait seçilen bir ezgiyi çalgı ile doğru ve etkili şekilde çalabilmeleri amaçlanır. Bu doğrultuda ilk olarak öğrenciler, verilen ezgiyi notalar üzerinden inceler **(OB9)**. Makam, ritim, tekrar eden bölümler gibi müziksel yapılar birlikte analiz edilir **(D7.1)**. Böylece öğrenciler çalacakları eseri daha iyi tanır ve hazırlıklarını bu bilgilere göre yapar **(OB1)**.

Daha sonra öğrenciler, çaldıkları enstrümana göre doğru oturuş ve tutuş pozisyonunu alır **(E3.2)**. Öğretmen örnek gösterir, öğrenciler de aynısını uygular. Bu çalışma öğrencilerin çalgıyı rahat ve kontrollü çalabilmesini sağlar **(SDB2.1)**.

Hazırlıklarını tamamlayan öğrenciler eseri çalmaya başlar. Her öğrenci, çalgısına özel teknikleri uygular **(D3.1, E3.2)**. Yay çekme, parmak pozisyonları, mızrap kullanımı, süslemeler gibi teknik detaylar çalışılır **(D16.3, OB9)**. Öğretmen konuyla ilgili öğrenciye performans ödevi verir ve öğretmen, her öğrenciye ihtiyacına göre bireysel geri bildirimde bulunur.

Son aşamada öğrenciler, çalarken eserin duygusunu yansıtmaya çalışır **(D7.3)**. Makam, hız (tempo), sesin şiddeti (dinamik), anlatım biçimi (ifade) gibi özellikler dikkate alınır. Aynı ezgiyi bazen daha yavaş, bazen daha vurgulu ya da daha yumuşak şekilde çalarak farklı yorumlar denerler. Böylece hem ezginin karakterini daha iyi kavrarlar hem de kendi yorumlarını geliştirme fırsatı bulurlar **(D14.3)**.

Performans görevi olarak öğrencilerden Türk dünyası veya Türk İslam musikisine ait bir ezgi seçerek eserin teknik ve müzikal yapısına uygun bir şekilde sesini ya da enstrümanını kullanarak icra etmesi istenebilir. Performans görevi; kontrol listesi, öz değerlendirme formu, grup değerlendirme formu, dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilebilir.

FARKLILAŞTIRMA

Zenginleştirme Öğrencilerden Türk dünyası müziklerinden bir eseri bağlama, gitar, kanun gibi farklı bir enstrümanla çalmaları ya da eseri orijinal halk dilinde seslendirmeleri istenebilir.

Destekleme Öğrencilerden iki dörtlükten oluşan kısa bir ilahiyi önce yavaş tempoda, ardından giderek hızlandırıp tekrarlamaları istenebilir. Öğrencilerin bu konuda gerek sınıf içinde gerekse sınıf dışında daha fazla pratik yapmaları sağlanabilir.

ÖĞRETMEN YANSITMALARI

Programa yönelik görüş ve önerileriniz için karekodu akıllı cihazınıza okutunuz.

